

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

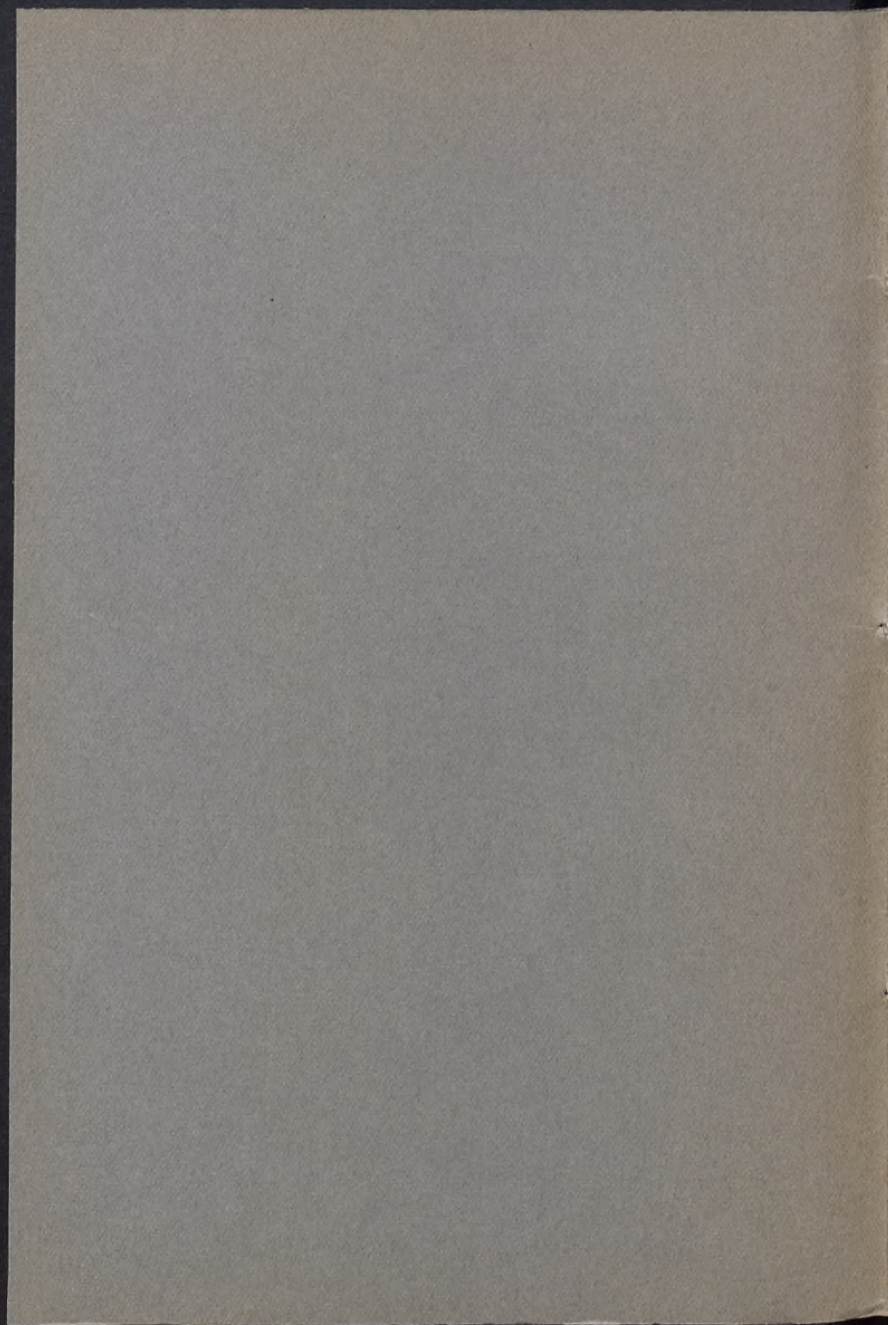
UPPSALA
UNIVERSITET

(1886) Lijp.
Jr.

[Lingström, C. A.]
Ugglan. . . .

1886.

(Br.) Litt.
Fv.

[Lengström, C. A.]

UGGLAN

ELLER

CARL MAGNUSSONS FÖRSTA KÄRLEK.

Fris: 25 öre.

GEFLE 1886.

GEFLE-POSTENS TRYCKERI.

* Sv. 41
29

UGGLAN

CALL MACHINE ONE FIRST IN LINE

”I
Ingen flyttar sitt bo med mindre än att han mister en ko“, säger ordspråket, och det besannas alltför ofta här i världen. Nog slog det in året 1877, då det skulle blifva ny torpare vid Charlottenberg i Turinge församling.

Omkring fjorton dagar före jul började han flytta dit något, ehuru han icke skulle vara der förr än den fjortonde mars följande år. Det är icke någon som vet, hur det kan blifva att komma fram emot våren, menade han, så det skadar icke att hafva något undangjordt. Rätt dugtigt med snö var det vid jultiden, så att döma efter utsigterna såg det icke ut att blifva brist på den varan. “Lång väg gör liten börda tung“ och dertill hade han dåliga dragare, så att han kunde icke lägga på så stora lass, och hade han därför göra nästan hela vintern med att köra en à två resor i veckan. Hade han icke börjat så tidigt, hade det nog blifvit en dyr flyttning, ty med hvarje dag som gick blef det allt svårare att komma fram genom de djupa snödrifvorna. Som största delen af vägen gick öfver sjöar, måste han bana sig ny väg hvarje gång, enär det icke var så många andra, som begagnade samma väg, om man undantager smärre stycken, så att det kostade nog en ko och två med, om man beräknar att han ingenting förtjenade under tiden. Men det gjorde ingenting, bara han kom tillbaka till Turinge, så var det icke så noga med förtjensten en vinter, ty der hade både han och hon som barn sprungit och roat sig bland buskar och träd och barnminnet.

försvinner icke så lätt, hvarför de åter längtade tillbaka till sin forna hembygd, till slägt och vänner.

En svåger påpekade äfven det ofvan nämnda stället och tillade: "Ni har nog varit länge borta ifrån släkten, och det stället skullen I söka få, innan någon annan får det." Det skulle blifva så roligt om de kommo litet närmare, så att de kunde träffas oftare. Det skulle blifva en förmånlig affär, om det lyckades dem att få det, ty något bättre ställe kunde de icke få, bara det blef ordentligt skött m. m.

Vid sådana ord, som de trodde vara väl menade, blefvo de så stärkta i sina åsigter att de genast hörde efter att få torpet, hvilket också lyckades.

Nu blef det annorlunda, hvarvid det hette: att det varit en räf vid Charlottenberg förut, men nu skulle det blifva en, som var många gånger värre. Hur räfaktig den förre var må läsaren få friheten att döma, då han får veta, att han icke gjorde någon menniska något för när. Han var till och med så eftergifven att han lät hvarje buske växa i fred, om det än var alldeles inpå stugan. Der det skulle vara diken var det liksom täta häckar af allehanda trädsorter, hvadan det tydligt syntes, att han icke tänkte blifva så gammal torpare vid Charlottenberg.

Att den nye hade andra tankar visade sig snart, ty han skonade icke buskarne. Bort skulle de. Diken skulle han hafva omkring bitarne; blefvo de icke så stora, så skulle det väl vara bättre något än intet. Den förre var ensam karl att sköta torpet, och dessutom dagsverksskyldigheten vid herrgården, hvadan ingen kunde begära att det skulle blifva så noga, om han än velat det.

Den senare deremot hade många pojkar hemma. Ehuru icke alla voro så stora kunde likväl de största uträtta något.

Karl hette den största, och som hans fader hette Magnus vilja vi kalla honom Kalle Magnusson, hvilken var bestämd att blifva torpare efter far, och han skulle väl göra hvad han kunde, hvadan det då åtminstone var två karlar med i räkningen. Kalle

hade förut haft håg för trädgårdsmästareyrket och äfven försökt att sätta några bärbuskar vid förra stället, ehuru han icke erhållit någon ledning, så att det icke kunde blifva något ordentligt. Nu hade han lånat biblioteksböcker och deri sett huru han skulle gå tillväga vid träd och buskars plantering, hvarför han tänkte börja litet mera allvarligt och omtänksamt, ty skulle han mottaga torpet, så skulle han nog få nytta af det. Några andra än vilda sorters bärbuskar tänkte han icke på, men äfven bland dem finnas större och mindre, af hvilka han utsåg de bästa och satte. Att det icke blef med en trädgårdsmästares skicklighet kan nog läsaren förstå, men det blef ändå något, hvilket bevisar att han icke gick liknöjd framtiden till mötes. Äfven sjöng han några småbitar medan han roade sig, af hvilka han sjöng en framför alla andra, likasom hade han valt den till grund för sina framtidsplaner. Orden känner nog läsaren förut, hvilka lydde:

“Flitig var och du skall vinna
Helsa, munterhet och bröd,
Vägen till din hydda finna,
Så i glädje som i nöd.“

Medan Kalle planterade och sjöng förflöt tiden: han nalkades sitt 21 lefnadsår och var nu icke bara barnet längre. Barnslig var han nog ännu, ty han hade icke varit i så stora affärer, som många andra vid den åldern, så det är ingenting att undra på om han var litet enfaldig af sig. Hur enfaldig han än var, så började det språkas om att han fått fästmö och tyckte litet smått om Lotten Jansson från Igelsjön. Att det var sant var då säkert, ty en söndag i högsommaren var det några, som såg dem gå arm i arm ifrån Taxinge kyrka. Hvad de egentligen språkade om visste ingen, ifall de sade något, men så förstodo de så mycket mer.

Redan samma dag framkom underrättelsen till far och mor att Kalle fått fästmö. De hade varit i sällskap så och så länge, så att det var då riktigt

säkert. Båda oförberedda på en sådan nyhet brusto de ut i ett skallande skratt, under yttrande: "är det möjligt!" Om åskan slagit ned bredvid Kalle hade det icke förstummat honom mera, än ett sådant uttryck af far och mor, därför att han kom att göra sällskap med den två år yngre Lotten. Till slut utbrast han:

"Det kommer nog att dröja."

"Ser du dig god, så försök", tillade far.

Det var någonting nytt för Kalle. Hur skulle han kunna se sig god, då det kom på frågan. Icke hade han något att börja med, men hvad hade mången annan? Det hade icke så mycket bekymrat honom förut, men nu började han likväl att tänka på morgondagen. "En olycka kommer sällan ensam" och det besannades äfven nu.

Det hade länge varit vanligt att drängarne omkring Kumlagårdarne samlats på ett bestämdt ställe på söndagseftermiddagarna för att nöta bort tiden en stund med dans, kortspel eller någonting annat, som de kunde hitta på. Kalle var förbjuden att gå dit, ty de der sammankomsterna voro icke af bästa slag, hette det, ehuru många skröto af att de haft så roligt der. Skulle det blifva riktigt roligt så måste de hafva bränvin att lifva upp modet med, och det var Kalle rädd för.

Kalle hade varit full en gång och det tänkte han icke göra om så snart. Tråkigt började det nu blifva hemma, hvarför han tog sig friheten och gick till Öster-Kumla — så hette den ofvan nämnda samlingsplatsen — för att försöka om det kunde roa honom.

Knappt hade han kommit in genom dörren förr än han mottogs med orden:

"Hvad tusan, har du blifvit kär i Ugglan? Så tokig trodde vi dig aldrig vara."

Tokig? Skulle det vara så tokigt, var han beredd att svara, höjande armen något för att bekräfta orden med ett dugtigt slag till svar på den kära

välkomsthelsningen, men ångrade sig strax och utbrast lugnad:

“Det skall du icke tala så högt om.”

“Åh nej”, blef svaret, sedan de församlade fått sig ett godt skratt och allt var lungt.

Att de kallade henne “Ugglan”, hvilken han så högt älskade, det var för honom nästan hårdsmält. Det var för mycket sagt. Hon var ju också en människa. Om hon icke var någon skönhet, så var det långt ifrån någon likhet mellan en ugglan och henne. Att Kalle icke gick gladare hem än bort, säger sig sjelft. Nu sjöng han icke. Nu gick han undrande huru det kunde komma sig, att den ena människan kunde gifva den andra s. k. öknamn af alla slag. Icke kunde han det. Om han än blifvit bjuden halfva världen för att hitta upp något fullt namn och gifva någon detsamma, hade han ändå icke kunnat göra det.

Innan vi gå vidare i berättelsen, torde det kanske roa läsaren att blifva litet bekant i lilla fogelns hem. Ehuru vägen går öfver steniga backar och djupa dalar, hvilket gör det nästan omöjligt att köra, så att åka icke kan komma i fråga, må läsaren icke förtröttnas, äfven om han skulle tycka vägen vara besvärlig.

Hvilan blifver då så mycket ljufvare och medan vi hvila en stund i trädgårdens friska blomsterdofter, hvilka stiga oss till mötes, kan det väl vara något att lära. Alltid är det något på en obekant ort, som fäster sig i minnet längre, än det man dagligen hör och ser. Något sviken i sina förhoppningar torde väl läsaren blifva, ty husen äro bygda efter gamla stilen och nästan förfallna, hvilket tydligen visar att det icke är en välbergad hemmansegare, som bor der. Så är det icke heller.

Den bekanta fogelns fader är blott arrendator på det lilla Igelsjön, och är således icke någon, som kan

göra anspråk på att vara den förnämste bland socknemännen. Att det är en omtänksam man, som icke föraktar småsaker är då säkert, ja lika säkert, som två gånger två är fyra, ty i alla vinklar och vrår af visthusboden har han hopsparat gammalt jernskrot, som till största delen är så förstört af rost, att det icke duger att smälta om, än mindre att begagna som det är. Mången har äfven haft roligt deråt, ehuru de flesta öfverdrifvit det, ty många bitar hafva nog blifvit till nytta.

Hvad det beträffar med blomsterdoften är det icke så sparsamt med den, ty vår herre är icke så njugg i den vägen, som människorna i allmänhet äro, hvarför der ock fanns flere sorters blommor, ehuru de voro af den vilda sorten. En gammal bibänk, omgifven af staket, är den enda prydnad, som finnes framför fönstret, hvilken tidens tand nästan söndergnagit och numera icke, som förr, förmår uppbära tusentals lefvande varelser.

Några fruktträd finnes äfven, ehuru de äro satta så långt tillbaka i tiden, att mången i vår tid skulle falla i förundran öfver, hvarifrån en och annan fått fruktträd för kanske århundraden sedan, då deremot i vår upplysta tid, å stora landsträckor ingenting göres för att befrämja trädgårdsskötsel. Att frukten urartat och blifvit förträad, nästan liksom stammen, faller af sig sjelft, sedan träden stått i flera mans-åldrar och kanske icke vidrörts af någon människohand, utom då frukten blifvit mogen, ifall det blifvit någon.

Det är så här i verlden. Den som går ovissheten till mötes, måste vara fullkomligt oegennyttig om han icke skall blifva liknöjd och som mången säga: "Arbeta för andra, det lönar sig icke. I dag här, i morgon der, hvarför då kostar ut sig onödigt och icke hafva något därför o. s. v." Så vanliga och felaktiga sådana yttranden än äro, så förlåtliga äro de äfven, ty utan orsak lär väl ingen yttra sådant. Mätte det därför stå bättre till inom hus än utom!

Men nej! Läsaren ryggar tillbaka eller blifver stående en stund i dörren för att besinna sig, innan han stiger in. Om han har aldrig så trög tankegång, skall dock genast första blicken på en menisklig varelse så förändra hans tankar, att han skall göra sig den frågan: hur kan en menniska blifva så vanständig, som denna, hvilken en gång varit välskapad? De masklika rörelser, denne har, visa tydligt att det är en varelse med lif. Hade han, ty det var en gosse, legat stilla på sin bädd, skulle hvilken som helst trott sig hafva ett skelett framför sig. Han hade nämligen vid omkring ett års ålder fallit ned från sin moders knä och derigenom blifvit så förstörd, att han aldrig kunde blifva riktig igen. Huruvida det var moderns vårdslöshet att så skedde, eller ödets oblida lott, må en och hvar låta den döma, som är allas vår domare. Det må vara nog, att det kostat en öm moder många tårar.

Att uppräknat alla de småttingar som der funnos, skulle trötta läsaren för mycket, hvarför vi blott följa den äldsta dottern något. Hade icke den flickungen kommit till verlden, är det troligt, att något äktenskap mellan hennes föräldrar aldrig blifvit utaf. Sedan hon kom blef det icke för bättre än att de fingo knyta äktenskapets band. Då lotten utföll så fördelaktigt för de unga att de fingo hvarandra, kallade de äfven flickan Lotten. Men, stackars Lotten! Hon blef en faders förbannelse. Värre än en pojke var hon. Tio pojkar kunde knappt jemföras med henne i barnaåren, men så fick hon också uppbära det.

Den gamle utkörde oxen och Lotten fingo ungefär samma hyllning. Käppslag och sparkar hörde till ordningen för dagen. I lindrigaste fall blef hon välsignad med eder i tusental, men så kunde hon gifva lika godt igen. Emellertid blef hon så rädd för alla karlar hon såg, att hon gick långa omvägar för att icke möta dem.

En dag sedan hon blifvit litet till åren var hon ute i en hage för att uträtta något, då hon blef

varse några drängar ifrån Vester-Kumla, som kommo ditåt der hon var, hvarför hon sprang sin väg undan dem. Då en af drängarne såg henne springa bort, utropade han till de andra: "Ser ni Ugglan!" Det skämtsamma uttrycket framkallade allmänt skratt, och sedan fick hon heta Ugglan. Som byposten ständigt har sina budbärare i rörelse visste snart Kalle hela förhållandet.

Hvilken skulle passa honom bättre än hon, som var förskjuten af alla och icke hade ett hem, der hon kunde hafva nöje af att vara. En god maka kunde hon ju blifva, fast hon icke fått dansa på rosor i sina unga år.

Då hon numera icke behöfdes hemma måste hon, som mången annan, begifva sig ut i verlden för att på egen hand förskaffa sig sin bergning. Huru det då kommer att gå för Kalle med sin Lotten kan blott framtiden utvisa.

Ingen vet hvad Han beskär,
Som åt hvarje men'ska gifver
Det, som henne nyttigt är
Uti alla lifvets strider.
Må vi derfor nöjda gå,
Tacksamt motta det vi få.

Som läsaren redan vet började Kalle plantera och sätta litet träd och bärbuskar vid torpet, ehuru det var af vilda och små sorter. Nu roade det honom att försöka med någonting alldeles nytt, som han förr aldrig hört eller tänkt skulle kunna gå för sig. Han hade nämligen läst en uppsats i "Svenska Weckobladet", att det skulle gå lätt för sig att draga upp bärbuskar af årsgamla skott (sticklingar), om de afskuros så, att något stycke af den äldre trädstammen medföljde samt i halft liggande ställning sattes i syrlig lösmylla, hvarför han afskar och satte några för att få se om det egde grund. Följande vår började de äfven växa och det med otrolig

hastighet i den lösa mulljorden, men han fick aldrig se dem bära frukt. Hönsen hade passat på en dag medan han var sysselsatt å herrgården och rifvit upp nästan allihop, hvilka lågo der om qvällen med förtorkade rötter och vissnade stammar. Kalle var nog ledsen deröfver, men lofvade att ännu en gång försöka sin lycka.

För att slippa hönsens frivilliga hjälp satte han dem litet aflägsset ifrån stugan till följande år, men misslyckades alldeles, ehuru de sattes på samma sätt. Jorden var för torr och kanske något mager.

Medan Kalle betalade dryga läropenningar för sina tilltag gick tiden nästan oförmärkt förbi. Kalle hade länge gått för karl i herrgården och icke erhållit någon ordentlig lön därför, hvarför han började blifva litet otålig och menade att han skulle hafva som andra drängar. Hade han icke haft så goda läromästare i herrgården, som tyckt han var tokig, som var hemma för ingenting, så hade nog allt varit bra, men som nämndt är började han icke finna sig i sin förra ställning. Nog var han bestämd att blifva den, som skulle mottaga torpet, men om han en dag velat det så torde han stått der hjälplös med två tomma händer, hvarför han började säga det åt far. Farsgubben blef just icke glad öfver sådana yttranden, ty då han dragits med honom då han var liten, så borde han nu återgälda det, tyckte han på sitt vis. Någon stor lön kunde han icke gifva, men nog skulle Kalle få sin fulla rätt, fast det icke kunde blifva så bestämdt på dato. Ett får kunde han väl få hafva i bete till en början, så blefve det strax en liten uppmuntran. Vore lyckan god så skulle det nog blifva flera och derigenom kunde han få en liten inkomst att använda efter behag. Lofvande såg det ut, ty inom kort hade tackan en dugtig lamunge. Som den kom så gick den. Första dagen, som fåren voro ute om våren, åt han så mycket af det färska gräset, att han aldrig behöfde något mera, hvarför den förtjensten lades i gödselhögen.

Emellertid var det det minsta besväret, ehuru det var lika nära som förut. I stället för den döda lamungen skulle han få en af årets bisvärmar att kalla för sin, ty det hade han fått löfte om redan som gosse. Han hade nämligen hittat dem, ehuru han då icke behöfde några, än mindre förstod att sköta dem.

Hade han nu fått både får och bin, så hade det varit så mycket bättre, men då olyckan kom så stod den icke i mensklig makt att återgöra. Om icke Kalle hade någon tur här i världen kunde icke far hjälpa, men icke var det säkert att det skulle gå lika tokigt med bien, som det gick med fåren. Då far gjorde så godt han förstod, så kunde han icke vidare göra.

“Förgäfves all den omsorg är,
Som styrd af Gud ej blifver;
Förgäfves människans besvär
Om Gud ej framgång gifver.“

Så sjunger psalmisten i en psalm och det be-sannades snart här. En morgon någon tid efter midsommar rann det honung från kupan ned på marken. Vid närmare undersökning lågo bien döda i honung och vax, hvilket var som en gröt på kupans botten. Det hade blifvit kakfall, hette det, men hvilken som varit så nedrig och gjordt det, visste ingen.

Kupan var nämligen så väl satt, med kors inuti, att det varit omöjligt att allt kunnat blifva så förstördt utan starka slag. Bien, hvars skötsel utgjorde Kalles angenämaste sysselsättning, näst boken, voro nu äfven förstörda. Der hade Kalle sin lön, hvarför det icke var någonting att undra öfver om han ville hafva den i kontanta penningar. Den skulle han väl kunna använda, utan att möta några stora hinder?

En tid derefter sade en liten parfvel, då det var fråga om de döda bien: “Pappa gick förbi en morgon medan I ännu låg och sof och såg bikupan stå på marken, hvarför han gick och stälde upp den på bänken igen, men icke såg han då någon honung

rinna". Der var ägget. Han hade tagit kupan af bänken och slagit den några gånger i marken innan han stälde upp den igen. Det var någonting af vigt, hvilket han måste tala om för morsgumman, men tänkte icke på att det var några som hörde det, som af obetänksamhet kunde bringa allt i dagen. Om det icke varit den bästa kupan hade det varit en småsak, men nu var det den bästa, som var någonting att bygga på, hvarför det var som att mista en hel egendom. De öfriga blefvo äfven småningom slut. Bäst var det likväl att glömma allt och lemna hämden till den, som gifver alla sin förtjenta lön, isynnerhet som det fattades lagliga bevis. Äfven detta försök var nu om intet, hvarför det blef omöjligt att på detta sätt få något öfverskott. Utsigterna voro mörka. Längre hade han hoppats att få något öfver att sätta in till lifränta för att vid framskriden ålder slippa att gå på herrgården och träla, som så många gamla gubbar äro nödsakade att göra, hvars jämmer han så mycket hört. Nu såg det omöjligt ut, men hvad var att göra? Allt hopp var dock ännu icke ute, ty de små bärbuskarne växte fort och blefvo större för hvarje dag samt gáfvo årligen rikare skördar, ehuru bären voro något små. Då Kalle tänkte blifva kvar vid torpet, så var det honom ett nöje att se dem trifvas väl. Att de skulle komma att få så mycket mera vård behöfver knappt nämnas, enär han ofta gick och gnolade och sjöng. Något sorgset var det nog, men orden voro desamma och lydde:

"Så din åker, spar ej mödan!
 Sådant är den högstes bud;
 Att deraf bestämma grödan,
 Tillhör icke dig, men Gud.
 Vet du jordisk åtrå tvinga
 Och begären gränser ge,
 Blir den lott, dig synes ringa,
 Stor af Guds välsignelse.

Vintern 1882 var en ordentlig fattigmansvinter, åtminstone var det så i mellersta Sverige. Någon snö som hindrade var det icke, ty den som kom gick strax bort af det blida vädret. Den 17 januari visade termometern 7 grader varmt i skuggan. Bien, hvilka varit inne hela vintern förut, flögo omkring, som om det varit i högsommaren. Foglarne spelade och sjöngo som om majsolens strålar lifvat upp dem. Allt tycktes vara, som skalden sjunger i visan: "Till kärlek det hviskar, ty nu är det vår". Äfven menniskan kände sig lättare till sinnes af den rena och milda luften. Ehuru flera år förflutit sedan den dagen, då Kalle och Lotten gjorde sällskap ifrån Taxinge kyrka, hade han likväl icke glömt det, utan nu då allt tycktes vakna till nytt lif föreföll det honom, som det blott varit få dagar sedan. Hur var det männe hos henne? Hade hon kanske glömt allt? Om hon än glömt det, så stod detta minne likväl ännu lifligt kvar i hans själ.

Hade han icke tyckt vägen varit för lång och svår att gå, så hade han snart varit hos henne, men nu föreföll det honom besvärligt, i synnerhet som han icke visste sig hafva något för besväret.

Dessutom hade han aldrig varit vid Stensättra, der hon var, och dertill var han något blyg af sig, hvarför han hittade på bättre råd. Skrifva några ord till henne kunde ju gå lika bra, ja kanske bättre, och några ord till svar skulle väl hon i hvilket fall som helst kunna gifva. Sagdt och gjordt. Litet gladare än vanligt hade han varit hela dagen och då och då sjungit en stump, hvarför han skref och sjöng:

"Högt älskade Lotten, nu kan jag ej längre så ensam uthärda, nej hoppet måste fram".

Tonen lånade han af den bekanta visan: "Vid vassen af stranden". Hvad han mera skref står icke att återgifva, men något poetiskt var det från början till slut, hvilket hon icke låtsade förstå på annat sätt, än att det var skämt allt ihop, hvarför hon icke brydde sig om att svara.

Att så väl dagar som nätter började blifva långa för Karl kan lättare tänkas än beskrivas, ty ovissheten plågar mera än sjelfva slaget. Den förra tär på kroppen liksom kräftan fräter upp såret och ökas med hvarje dag, ju svagare kroppen blifver, men den senare är blott ett slag och aftager så småningom i stället för att öka. Till råga på olyckan, och med mindre kännedom om helsolärans grunder, lade han sig å den kalla marken, medan han hvilade under vårarbetet, hvilket gjorde så mycket, att han ådrog sig en grundlig förkylning i bröstet, som en längre tid blef honom till stort men.

Så förflöt hela fem månader tills äntligen midsommaraftonen kom. Då skulle det blifva visshet, huru utgången än blef. Långe hade hon aktat sig för att träffa honom, men då skulle hon icke undkomma. Då skulle han tala vid henne.

Det brukades vid Näsby i Taxinge sedan långt tillbaka i tiden att hafva s. k. majstång och det skulle de hafva äfven denna midsommar. Att Lotten skulle gå dit var då säkert, i synnerhet som Stensättra hörde till Näsby och hon varit med om att kläda majstången. Var det nöje på något ställe, så skulle det vara der, hvarför många både gamla och unga, äfven utom godset, gingo dit. Kalle skulle ock gå dit, ty nu skulle han träffa Lotten, hvilket också skedde. Redan innan solen gick upp följdes de åt vägen fram till Stensättra, hvarför det afgörande ögonblicket nu var inne. Hvarför hade hon icke besvarat hans bref, eller hvad hade hon nu till ursäkt? Jo, helt enkelt:

“Blir du hemma vid torpet, då blir det aldrig någon kärlek af.”

“Hvarför icke det då? Der kan ju blifva lika bra som på något annat ställe. Kanske bättre?”

“Nej, jag skall till Stockholm i höst, följer du med dit så...”

“Det kunde nog gå för sig, men landtlifvet är mycket stillsammare, och dessutom äro vi inte vana vid stadslifvet, så det kunde blifva bara elände utaf.”

“Om inte till Stockholm, så till något ställe i Upland.”

“Det är nog det samma, ty det är samma Gud här som der och tvärtom.”

“Ja, men ändå så...”

Hur de språkade medan de gingo framåt, så hade solen hunnit ett godt stycke upp på himmelen, hvarför de togo afsked af hvarandra, dock utan något afgörande. På det sättet försvunno åter fyra veckor, då de helt oförmodadt träffade hvarandra, då de åter kommo till samma ämne, som de afhandlade midsommaraftonen, hvarvid Kalle började:

“Nu skall jag säga dig, att jag beslutat blifva hemma, ty det är för min skull de tagit torpet, och då vill ju inte du...?”

“Jo bevars, det gör mig det samma. Jag har väl icke kommit att gå den här vägen i qväll, men Gustafssons skall ha kalas om söndag, hvarför de ville jag skulle gå till Vester-Kumla med bjudning. Frun skall fira sin namnsdag “Johanna”.

“Ja, men så sorgset du sjöng, när du gick derifrån; det lät så vemodfullt, som om ditt hjerta varit aldeles förkrossadt.”

“Det tror du bara. I qväll är det så sent att jag är tvungen skynda mig hem, men du kan gå ned till Stensättra om lördagqväll. Bli det sent så är det bara att knacka på köksfönstret.”

“Men om jag knackar på galet fönster och väcker herr och fru Gustafsson i stället för dig.”

“Det vore nog dumt, men det går an att undvika, ty köksfönstret är på venster sida om ingången.”

På detta lilla samtal gick hvar och en till sitt hem för att i stillhet hvila den korta sommarnatten och hemta krafter till följande dags stränga arbete med höet. Den några dagar rådande vackra väderleken hade gjort att höbergningen gått raskt undan så väl vid Berga, der Kalle arbetade, som annorstädes, ehuru vid Berga ständigt brukade vara ringa tillgång på arbetskrafter, så att vid kinkig väderlek vanligen mycket blef förstördt.

Som Berga var utgård till Vidbynäs och följande dag var söndag kom befallningsmannen derifrån för att öfverse arbetet och medförde ett halftstop bränvin till uppmuntran, ifall det gått något trögt förut på dagen. Undan hade det gått förut och då nu hvarje karl erhöll en dugtig sup så blef det nästan som att slå fotogén på elden. Sådan fart fick arbetarne af bränvinet, som elden genom oljan, hvarför allt var lifligt och gladt.

Då det blef qväll skulle Kalle gå till Lotten, men genom en begången dumhet höll det på att icke blifva något utaf. Han hade nemligen lofvat oppgårdsbonden i Öster-Kumla att gå med sig jemte dräng och slå i gärdesbackar en stund på qvällen och söndagsmorgonen. Men det gjorde ingenting om det skulle blifva litet sent, ty det var bara att knacka på. En natt utan sömn kunde väl icke betyda så mycket. De gifna löftena måste uppfyllas, hvarför Kalle efter slutad måltid i sommarnattens skymning med skyndsamma steg närmar sig Stensättra.

Hur skulle det nu gå? Kanske hade han nu fått andra tankar. Himmelen, hvilken varit klar hela dagen, var nu öfverdragen med mörka moln och en och annan regndroppe började redan att falla. Allt var stilla och lugnt, men ändå stod fiaspen der med darrande löf liksom fruktande att ovädret hvarje ögonblick skulle utbryta. Kalles hjerta började äfven blifva oroligt, isynnerhet då han kom målet nära. Skulle han knacka på? Hvarför hade han gått, om icke för att träffa henne. Så gingo hans tankar af och an tills ändtligen beslutet var fattadt och en knackning på köksfönstret tillkännagaf att han var kommen.

“Gå till skafferifönstret så kommer jag dit och öppnar“, ljöd det till svar innanföre, sedan hon sett hvilken det var.

En stund senare återfinna vi både Kalle och Lotten vid det öppna skafferifönstret, lågt talande vid hvarandra. För att icke väcka herrskapet med något buller stode de så att säga i hvar sin verlds-

del, hon inne och han utanföre, skilda åt genom den tjocka stenmuren. Regndropparne gjorde äfven sitt till, ty gräset hade blifvit vått och därför kunde hon icke gå ut. Då han stått en stund vid muren domnade benen bort och en iskall rysning for genom hans kropp och inom kort låg allt hvad han ätit på qvällen i en hög vid muren. Trött efter dagens styfva arbete och ovan, som han var vid den färska, kraftiga maten, hade han icke någon nytta af den, hvarför den kom samma väg tillbaka. Första gången var det, som något förtroligare samtal skulle ega rum och sista gången var väl nästan säkert det skulle blifva, ty icke blef det stora framtidsplaner utstakade den gången.

Följande morgon gick solen åter upp klar, då slåttern vidare fortsattes. Hade fylla varit orsaken till föregående aftons händelser, som hon kanske trodde, så hade väl någon s. k. kopparslagare varit redo i verkstaden, fastän det var söndagsmorgon, men der var stilla och lugnt. Då han såg hur klart solen gick upp efter en så dyster och mörk somrnatt föll den bekanta psalmen honom i minnet:

"Hur härlig Gud din sol uppgår,
Allt af din nåd sig fröjda får", etc.

Den morgonen jublade verkligen hela naturen undantagandes människorna, af hvilka många voro ute denna morgon för att i gärdesbackar afslå så mycket gräs, som möjligt, då och då läsande en kraftig bön öfver de fördömda stenarne, hvilka ofta voro i vägen för liarne.

Så fortgick det hela morgonen tills storklockan i kyrkan lät sina starka toner ljuda omkring nejden, en uppmaning att träda upp i Herrens gårdar i stället för att arbeta och träla på en så skön hvilodag.

Att uppmärksamt följa alla dagars händelser skulle blifva för långt och trötta läsaren för mycket, hvarför vi öfvergå ett par månader, eller till slutet af September, då Mariefreds marknad brukar vara. Så många af ungdommen, som möjligtvis kunna få

ledighet för att komma dit och få sina portmonnäer något lättade, infinna sig nästan sjelfmant, ifall vädret är gynsam. Kalle gick äfven dit. Ännu en gång skulle han träffa Lotten, ty icke skulle hon slippa så lätt undan. För den skull hade han varit till Stensättra en afton nyss före marknaden, men med oförrättadt ärende. Den trogne väktaren hunden, hvilken trodde det vara tjufvar, som blifvit för när-gångna, började ursinnigt rusa och skälla. Kökslampan, som förut brunnit, släktes och någon kommer ljudlöst ut genom porten. Att det icke var Lotten, som kom för att se hvad som var på färde blef snart klart, ty i nästa minut dansar käppen rätt dugtigt på hundens rygg, hvilkens ynkliga tjutande hördes lång väg. Det var för husbondens slag, som hunden jemrade sig, bedjande om förskoning. Då hunden fått nog gick husbonden åter in och stängde porten efter sig, hvarvid kökslampan åter tändes. För att icke hunden skulle få samma kalas en gång till på qvällen så vände Kalle strax om och gick hem igen, ehuru han var något missnöjd öfver alla de hinder, som ständigt ställde sig i vägen. Kanske var han rädd för käppen med. Hur det än var med det, men på marknaden skulle han åtminstone tala något ord vid henne.

Sedan sommarnattens ruskiga händelse hade hon aktat sig för att träffa honom, så nog förstod han hennes mening. Det skedda kunde icke återgöras, hvarför han måste nöja sig, om det än syed i hjertat. Hon kom äfven till marknaden samt förstod hvad som skulle ske. Hvad skulle hon göra? Det var ett svårt steg hon skulle taga. Den strid, som försiggick i hennes inre kan lättare tänkas än beskrivas. Om hon legat fjorton dagar i grafven hade hon icke varit så vanställd som nu. Äfven Kalle ångrade för några ögonblick sina gifna löften då han såg de förvridna anletsdragen. Som de kommit kunna de försvinna, hvarför då bäfva för en sådan småsak, och dermed var hans beslut fattadt. Något afgörande blef det likväl icke, ty dertill hade de för många vittnen.

“Gå ned till Stensättra om lördag qväll, så skall jag gå ut till dig och du slipper att knacka på“, var hennes enda svar och dermed var det roliga marknadsnöjet slut.

Lördagsqvällen kom i det stället och då hade hon fattat sitt beslut. Månen sken så klart i den sena höstaftonen, att det varit Kalle ett verkligt nöje, att i skenet deraf betrakta den omgifvande naturen om icke det förestående afskedet så ofta fördystrat hans tankar. Likväl skingrades sorgen något då han såg mot den klara himmelen, der intet moln syntes till, om han än med kikare forskat från horisonten till Zenit. “Menniskan kan icke taga, utan det varder henne gifvet af himmelen“, suckade han, hvarför då misströsta om en god utgång? Med sådana tankar gick han, lyst af det klara månskenet, till Stensättra för att i skuggan af något träd vänta tills hon kom, som hon förut lofvat.

Allt var der tyst och stilla, undantagandes hunden, som då och då tillkännagaf att han var vaken eller någon rättas prassel i de nedfallande löfven. Bäst det var började hunden rusa och skälla tillfölje af något skrapande ljud, som kom bakifrån stora stenbyggningen.

Skafferifönstret öppnades och en ljusklädd varrelse kom ut derigenom, men skrapar så hårdt emot stenmuren, att hunden trodde det var tjufvar, som begagnade denna väg, och han skälde så ihärdigt, att om det varit ett helt röfvarband, som ansatt honom, så hade han icke kunnat vara värre. Någon främmande var det icke, ty hunden tystnade vid minsta tilltal, hvarför allt blef åter tyst.

Hvilken det var, som tog skafferifönstret till utgång i stället för den vanliga vägen, kan nog läsaren förstå utan att särskildt behöfva nämna det. Några minuter senare hade Kalle fått sin vilja fram och fått tala några ord vid den, som han så högt älskade. Men den qvällens möte glädde honom icke stort mera än den föregående. Hon deremot, glad öfver vunnen seger, utbrast:

”Tag Gud till hjälp, så går det nog.“

”Du kan väl åtminstone vara tyst och icke tala om det här eländet för någon, ty det blifver ett sådant hiskeligt pratande, att det aldrig tager något slut.“

”Ne-*ej* då, det skall ingen få veta något af mig.“

”Skrifva kan du väl göra, när du kommer till ditt nya ställe, så att jag får veta hur du får det.“

”Ja bevars, skrifver du svar så...“

Medan de så språkade och allt mera närmade sig afskedet, hade månen, hvilken nyss lyste så klart, förborgat sig bakom en molnvägg; stjernorna derofvan täflade dock ännu med hvarandra om att lysa klarast. Månen var visserligen icke så långt borta, men han liksom undanbad sig sitt uppdrag, att lysa dem, som sutto med så olika tankar och gjorde hvarandra den största sorg, ehuru det kunnat blifva den största glädje, om de förstätt vinken ifrån det höga och förlåtit hvarandras svagheter.

Och båda lofvat vid sin Gud,
Att aldrig mer tillföra
Hvarandra något, som hans bud
Dem icke bjuder göra,
Men det de icke tänkte på,
Hvarför de båda fingo gå,
Och stora sorger möta.

Månen framskyntade då och då från sitt gömställe med en och annan ljusstråle, liksom för att se efter hur det skulle gå med deras tilltänkta förening och vara vittne till kanske deras sista afsked på jorden. Kallt var det så att gräset började blifva stelfruset, hvarför de snart gingo hvar och en till sitt.

Följande dag var söndag. Så härlig lördagsaftonen i verkligheten var, så dyster var den derpå följande morgonen. Dimman låg så tjockt lägrad öfver jorden, att det var nära middag innan den skingrades så mycket att någon solstråle nådde den.

Dystrare än allt detta torde dock deras hjertan vara, som föregående afton upplöst det tillämnade bandet, i stället för att knyta det, under löfte att icke för någon omtala det skedda.

Hvad jag dig lofvat hålla,
Skall aldrig yppas ifrån mig,
Må det mig sorger vålla,
O, att du kunde hålla dig.

Så tänkte Kalle på sitt allt mera poetiska språk. Den föregående aftonens tilldragelser hade nog förblifvit de båda kontrahenternas hemlighet, om hon varit lika förbehållsam som han, ty då hade icke någon fått fröjda sig åt deras olycka.

Några veckor hade åter förflutit, hvarunder jorden tillfölje af sin ständiga rörelse vändt sin norra pol ett godt stycke ifrån solen, så att dagarne icke voro så långa. Den s. k. slänkveckan var inne, då så mången byter om plats under hoppet att få det bättre och nu har några dagar att vara sina egna herrar. Lotten Jansson var äfven hemma och skulle blifva det några dagar, men sedan skulle hon ut på långresa och det ända till Borås. Der skulle hon lära till mejerinna och nu var det inte lönt att försöka få henne att blifva kvar vid något torp. Men rätta orsaken? Var det penningen eller var det någonting annat, som hindrade. Sjelf sade hon: "tag Gud till hjälp, så går det nog", hvarför icke försöka med det. Någon påminnelse borde hon väl hafva innan hon reste så lång väg. Herren allena visste framtiden. Ännu kunde ju allt vända sig.

Med sådana tankar beslöt Kalle att icke förhastiga sig. Icke kunde han tvinga henne att älska honom, men icke skulle hon behöfva säga, att han öfvergifvit henne, hvarför han åter skref några rader till henne, men började med den bekanta psalmen:

"Jesu lät mig städse börja
 I ditt namn allt hvad jag gör,
 Att jag måtte framgång spörja
 Och så sluta som jag bör."

Hvad han vidare skref är icke nödigt att återgifva och skulle icke intressera läsaren så mycket, som det skulle trötta honom. Hon flyttade; en månad förflöt och två med, men något svar kom icke på det brefvet. Trodde hon kanske det skulle gå lättast att komma ifrån alltsammans om hon icke svarade någon gång? Tänkte hon det, då bedrog hon sig, ty derigenom kom uppslag till för mycket nytt.

Kalle tog nemligen reda på adressen till henne för att ännu en gång försöka sin lycka, ty med hvarje dag som gick, fick han höra litet af sina bedrifter omtalas och förlöjligas, hvarför han ville veta något mera af henne, men erhöll till svar, att det nu så långt efter icke vore någonting att taga upp igen. Ledsen öfver allt detta tyckte han allt vara så på villo kommet, att någon hjälp ej stod att finna, hvarför han hellre ville dö för sina löften än byta bort dem mot andra.

Lifräntan.

Det händer icke alltid, att en dräng får något mera än som går åt för dagen, som det kallas, men olyckligsvi hade Kalle fått en tjugo kronor öfver, (ifall man vill kalla det olycka att få något öfverskott), som han tänkte få insatta på den länge omtalade sparbanken. För den, som icke kan använda penningen blifver det nog en olycka och det felet var det väl med Kalle? Som han haft motgångar en längre tid beslöt han att sätta in något till lifränta, ty då skulle han åtminstone slippa att gå i herrgården tills han blef öfver 80 år, som grannas gubbe fick göra, ifall han fick lefva så länge. Blef

han död i förtid så var det nog någon, som tog rätt på penningarne ifall han hade några att få. Om det var tokigt eller klokt handladt, kunde han icke få någon ordentlig reda på, annat än genom egen inbillning, men lifränta skulle kan hafva i alla fall, om än aldrig så liten. Men hvilken skulle han vända sig till?

I Södertelge, så väl som i andra städer var visst kontor för mottagandet af medel att bereda till så väl lifränta som kapital, men när var det öppet? Då ingen tid var utsatt till allmänhetens kännedom kunde icke någon, som kom ifrån landet gå och vänta på det. Kalles far skulle gå in till staden för att göra några uppköp och då fick han den omtalade tjugokroningen med för att om möjligt få den insatt som lifränta. Men nej. Penningarna hade han tillbaka. Det fanns ingen i staden, berättade han vid hemkomsten, som ville mottaga penningar på det sättet och ingen visste när anstalten var öppen. Icke lär väl han frågat så många, men en, som hade fått sig tillsändt stora böcker ifrån flera anstalter för nämnda ändamål sade honom bestämdt, att det var bara skoj alltihop för att lura enfaldigt folk. Jag, tillade han, har icke läst någonting i dem, men att utstaka så lång lifstid det är bara dumheter. På det besked tog far hem penningarne igen, och dertill hade han fått vatten på sin qvarn.

Nu var det icke lönt att Kalle påstod det vara fördelaktigt att sätta in penningar till lifränta. Neka honom ville han dock icke, men skulle han hafva dem insatta, till lifränta, nog skulle han få göra det sjelf. Ljusa utsigter för Kalle. Hvad skulle han med penningarne att göra? Sätta in dem till kapital kunde ju icke vara säkrare än till lifränta, isynnerhet som det var samma anstalt, som beredde båda, ehuru lifräntan var bestämd till en mera aflägsen tid. Hur det förhöll sig, men en svårlöst gåta var det för Kalle. På fars förslag gick Kalle till presten, ty han skulle väl veta hvad penningen dugde till, ifall den icke var tjenlig till lifränta.

“För barn är det visst bra, men hur det kan vara för äldre personer det vet jag icke“, blef svaret.

“Är det bra för barn, inföll Kalle, då måste det äfven vara bra för äldre, om än insättningen måste ske i större belopp för att årliga räntan skall blifva lika stor.“

“Det är nog sant. Jag skall taga reda på förhållandet så skall Ni få veta sedan hur det är.“

Så fick han gå till skolläraren, ty han hade litet att göra med sparbanken. Som han då visste hvad det var frågan om, frågade han strax om det var lifränta eller lifförsäkring han ville hafva.

“Som lifränta skulle vara meningen.“

“Ja nog har det varit blanketter här, men om det fins några qvar vet jag inte. Det är sju år sedan någon satte in något på det sättet här“, sade han, sedan han sett igenom boken der insättarne hade sina namn.

Sju år! Det låg i tankarne på Kalle. Kunde det vara möjligt att han blifvit bedragen? Hur det var, men nog tänkte han sätta in litet mera om det skulle blifva möjligt, ty en dag skulle han nog få se sanningen, om lifstiden blef så lång. Om han omtalade sitt nya försök i herrgården eller någon annan gjorde det kan väl icke göra något till saken, men nog fick han höra af det.

Nu började han blifva riktigt tokig. En som icke ville vara den sämste, frågade honom bestämdt: “Hvad skall det blifva af dig? Till lifränta har du satt in, fruktträd planterar du vid torpet, inte skall du supa bränvin. Nu är du tokig Kalle! Hvad tror du att du får för nytta af allt det der? Nej, lef medan du lefver, och dö en dag dess förr. När vi inte orka arbeta längre, får patron draga försorg om oss.“ Så tänkte och talade de. Kalle deremot ville icke blifva patronen till någon börda. Han ville spara något till den dagen då han icke längre orkade arbeta.

Sparsamheten är en dyd,
 Afven om den dig syn's ringa.
 Ser jag nöden i vår bygd,
 Hvilken är, som hjelp vill bringa?

frågade Kalle mera sig sjelf än andra, ty han ville icke strida med någon, om han kunde slippa.

Som läsaren vet var Lotten Jansson i Borås, men der blef det likväl för svårt och ingenting fick hon lära, hvarför hon på våren flyttade till Riseberga i Nerike och kom således halfva vägen tillbaka. Då nu Kalle börjat reda lifränta åt sig och som detta var någonting nytt i församlingen, så skulle han pekats ut som mindre vetande. Mycket hade han sört förut och ledsamheterna ökades med hvarje dag i stället för att minskas. Som sommaren alltmera nalkades, hoppades han det skulle blifva bättre, hvarför han beslöt att göra sig en lustresa på ett par dagar för att i ensamheten få andas ut. För att få se något mera af den verld han var på, än födelseorten samt få något mål för resan, styrde han kosan till Lotten. Icke kunde han få se så mycket på den resan, men han hoppades få blifva ensam, så till vida, att icke någon skulle känna till honom som der hemma sedan kunde tala om hans resa till Lotten. Sjelf beskref han icke någon, hvart han skulle taga vägen. Om han varit borta någon dag, kunde väl ingen så noga veta hvar han varit. För att inbespara litet respenningar gick Kalle till fots till Björnlunda station för att medfölja första tåg, som kom från Stockholm den dagen, i hopp om att ensamt få göra den lilla utflykten i verlden och få roa sig så godt han kunde. Men nej! Menskliga uträkningar slå så ofta fel. Då han gått en stund vid stationen och väntat, kommer hennes drängkamrat vid Stensättra för att medfölja samma tåg ett godt stycke framåt. Han skulle till Bie badanstalt för att bada. Nog var det eget att det skulle inträffa

på samma dag, isynnerhet som de voro så långt åtskilda, att Kalle icke visste hvar han uppehöll sig. Nu skulle han naturligtvis omtala hela förhållandet, hvarför det varit bäst att Kalle sagt det sjelf innan han gjorde sin resa.

Löjet skulle nu komma att deröfver blifva så mycket större, så nu hade han icke annat att förvänta än att dagligen få höra sina dumma försök omtalas och förvändas. Framkommen till Vretstorps station förestod åter den långa vandringen till fots, enär icke mera än en tia skulle få åtgå under resan. Då han kommit till Riseberga och fick veta att den han sökte var i ladugården dröjde det icke länge förr än han var der. Icke väntade hon honom den dagen, men så tänkte han att oväntad få helsa henne sitt goddag. Likväl förekom hon honom. Hon kände igen den kommande och strax vid hans inträde ropade ett ljudligt goddag, ehuru något längre bort.

Bestyret med mjölken var snart öfver. Då hon hade så långväga främmande måste hon bjuda på kaffe, ty det var då icke för mycket. Hastkokadt var det, men så blef det derefter. Kaffesumpen sjönk icke, hvarför det var tjockt, som ordentlig välling. Orsaken torde någon kunna säga, som lärt sig bereda den kära drycken, men icke kunde hon förstå den och hennes öfriga kamrater voro ju i samma lära, så kunde eller ville de icke förstå det. Om icke kaffet var så bra så tänkte hon bjuda på litet bättre efteråt. Hon blef i början rätt ond och menade att efterräkningar icke vore lönt att komma med. Då hon icke fick den hon ville hafva så skulle hon icke bry sig om någon mera. Hvilken ville hon hafva? Det sade hon icke, ty lutade talet deråt, då hade hon så mycket att berätta ifrån Boråstrakten, hur mången arbetat sig upp till förmögna karlar genom banan, så till någon bana ville hon nu hafva Kalle. Dermed så fick han resa hem igen för att grunda ut något sätt, hvarigenom han kunde skramla ihop ett litet kapital.

Goodtemplarorden.

Många år hafva ännu icke förflutit sedan goodtemplarverksamheten började i Sverige. Mången klandrade detta påhitt såsom alldeles öfverflödigt; andra deremot berömde och lofordade det på alla sätt. "Så många hufvuden, så många sinnen", hvarför intet under solen kan tillfredsställa alla.

Omkring fjorton dagar före midsommar 1883 skickades från Södertelge till Turinge församling tvenne stycken tjänstgörande goodtemplare, hvilka der skulle upprätta loge om det kunde blifva möjligt. Skolsalen invid kyrkan öppnades för detta ändamål, hvilken blef nästan fylld af dem som hörsammat den medelst pålysning i kyrkan gjorda kallelsen.

Som pastorn var med, blef han anmodad att hålla ett nykterhetstal, men undanbad sig detta, enär han icke var beredd dertill, utan uppläste i det stället en nykterhetsskrift samt önskade den tillämnade logen lycka och framgång. Huruvida han tänkte på Frans Mikael Franzens "Råd till en yngling" eller icke, får väl läsaren sjelf döma; det införes här och lyder sålunda:

"Goda gosse, glaset töm; gerna ser din flicka
Någon gång dig glad och öm ibland vänner dricka,
Som med hjertats sympati, eldiga och unga,
Klinga glädjen harmoni, lifvets sötma sjunga.

Gerna vill hon i din hand se kristallen glindra,
Se din kind i purpurbrand, se ditt öga tindra,
Se din känsla, ditt behag, lifligt sig förfina
Och i hvarje anletsdrag själen genomskina.

Drick och lifvets väg ej mer, går igenom heden,
Se i glaset, och du ser, jorden är ett eden.
Drick, i glaset sanningen plär sig naken måla.
Drick, i glaset kärleken ser sin himmel stråla.

Drick, men sällan och med mått! Mins hvad Syrak skrifvit:
"Vin och vänskap smaka godt, då de gamla blifvit."
Tänk hvad fröjd på gamla dar gubbens hjerta känner,
Gammalt vin har gubben kvar än för gamla vänner."

Sjelf ville han icke binda sig, som han sedan sade och det ville han icke att någon annan skulle göra heller. Hade han sagt det offentligt åt allmänheten hade han säkert blifvit upphöjd till skyarne om det varit möjligt. Då han tänkte det och sade det sedan, hade han lika bra kunnat uttala sin mening strax. Det hade blifvit ord, som vägt upp många goodtemplare. Många blef det dock icke, som hade lust att anteckna sig, än för att mista supen, än för de gryga omkostnaderna till ordensmärken m. m. Kalle Magnusson yttrade därför till skolläraren: "Blifver icke nyttan så stor så kan det väl icke göra någon skada att skriva in sig."

"Nej, det skadar visst icke, det är nog nyttigt."

Kalle hade förut antecknat utgifter och inkomster, så han såg nu hur mycket han kunde få i förtjenst på att icke begagna bränvin. En aderton å tjugokronor, som förut årligen åtgått, var väl icke så mycket för en person, men kunde likväl användas bättre. Kalle hade icke lust för så stora sällskaper så han var icke i behof af så mycket dricksvaror, hvarför han kunde få litet öfver om han var aktsam om öret. Som flera voro af samma åsigt så kom orden till stånd och fortfor i några veckor. Att det skulle blifva litet ovant i början, att genom goodtemplarlöftet skiljas från allmänheten kan läsaren lätt tänka sig, men så skulle nöjet inom orden blifva så mycket större.

Någon enighet blef det dock aldrig af, ty der fans icke någon, som förstod att föra de stridande parterna närmare hvarandra, hvarför orden måste upplösas. Nöje blef det nog, men tyvärr i motsatt riktning. De eländiga kräken, som icke tordes taga supen som förr, hvad skulle det blifva af dem? Hvad gjorde det att vara full någon gång? Noack var ju det på sin tid och var en herrans tjenare. Syrak säger: "vin och vänskap smaka godt", hvarför då blifva goodtemplare? Sådan var stämningen. Om bibeln var en dikt annars, nog voro dessa punkter

sanna, som kunde användas till försvar för dryckenskapen.

Midsommaraftonen nalkades alltmera och då var det vanligt att principalerna bjödo sina tjenare på en sup och en smörgås. Det var då säkert de skulle göra det äfven i år, fast goodtemplarne spökade litet öfver allt. Om än alla andra drogo in på staten så kom det icke på frågan vid Vidbynäs der skulle de nog få som förr. Då skulle goodtemplarne stå der med långa näsor och se på och gerna vilja hafva en tår med om de kunde få det, utan någons vetskap. Men det skulle de få höra utaf. Antingen skulle de öfvergifva och gå ifrån orden igen, eller ock skulle de få uppbära det på alla möjliga sätt. Om det ock var något fel begänget att blifva goodtemplare så var det nu ingen pardon. Någon förlåtelse därför eller ett mildt omdöme var icke att tänka, hvarför det bara var att gå modigt framåt. Kalle var ensammen goodtemplare vid Berga så han skulle der uppbära allt, som kunde komma dem och orden till last. Något motstånd gjorde han aldrig, så det kunde icke komma på fråga nu heller, hvilket blott gjordt dem så mycket fiendtligare stämda, men hvad han hade i tankarne utvisar nog framtiden.

Bjudningen kom mycket riktigt som vanligt, att de, som voro å herrgården den dagen, skulle infinna sig klockan sex vid Vidbynäs för att erhålla litet extra förplägning. Dock medföljde det förfärande budskapet att bränvinet var borttaget och nu skulle de få svensköl i stället. Hvilka som nu stodo misslynta, men icke var det goodtemplarne. Hvilken hade ställt till ett sådant spektakel? Den skulle både armar och ben slås af på. Det blef så godt som bestämdt när de samlades till kalaset. Det var visst djerft vågat, men hvarför? Hade goodtemplarne fått vara i fred, hade de nog icke tagit så djerfva steg som de gjorde. Att det var genom dem, som bränvinet togs bort var då säkert, men den, som var upphofsmannen dertill, han skulle få ett helvete på jorden, så länge som det kunde blifva möjligt.

Länge dröjde det icke förr än de visste, hvilken det var, som anonymt anhållit att få bränvinet borttaget och ersatt med svensköl. Till råga på olyckan hade patron yttrat, att om han vetat, att torparpojken skrivit brevet till honom skulle han icke brytt sig något om det. Likväl var ändamålet det samma om konungen eller tiggaren skrivit det, om innehållet varit lika.

Hur det än var, "men vatten hade de fått på sin qvarn", så nog såg det lofvande ut för Kalle. Visserligen skulle goodtemplarorden vara en slutet krets, der ingen skulle omtala något på den andra, men få kunde hålla det. Nu då de ansattes på alla håll för att så godt som tvingas till bekännelse sade verkligen en hvilken det var. Den de tänkte få antasta utan något men och trodde skulle vara nöjd med hvad han fick, han hade på eget bevåg gjort det. Han hade tagit ett steg, som sent skulle komma att glömmas å båda sidor.

En spottlåda blef Kalle och det en verklig sådan. Ingen lag kunde döma dem för det, blott de passade tillfället. Icke tänkte han lagsöka dem för det att de spottade på honom, ty det gjorde icke någonting. Värre hade det varit om han fått både armar och ben afslagna. En svor dyrt på, att om vår herre visste hvilka uslingar han skapat, skulle de icke få gå på jorden en enda dag mera. Så förflöt sommaren i största elände.

Nog visste han, som skapat allt,
Att menskan icke var, som han befallt.
Men innan han sin räkning gör
Med dem, sin nåd han till dem för.

Dystert hade det varit för Kalle förut, men nu blef det värre för hvarje dag som gick. Många dagar hade han icke varit hemma igen från sin resa förr än de å herrgården kunde berättat honom hvar han varit, hvad han sagt och skrivit till Lotten.

Likväl tviflade han på allt detta prat, troende att det var på måfå framkastadt för att om möjligt leta sanningen ur honom, tills att den bekanta psalmversen kom med i rörelsen. Då blef allt visshet. Hon måste hafva omtalat allt för någon, ehuru hon lofvade att vara tyst. Nog ville hon hafva ett slut, men när det skulle blifva var svårt att säga. Nu hade Kalle hört för mycket af andra, (och mycket vill hafva mera), hvarför han ville veta mera af henne. Derfor gaf han henne ett sifferalfabet att skrifva efter, ifall det skulle vara någon, som hade lust att bryta brefven så skulle de icke förstå allt om de än gissade sig till något.

Enär brefven ofta fingo ligga vid Vidbynäs några dagar, så hände mången gång att de blefvo uppbrutna och lästa. Ifall det kan intressera läsaren att se något af Lottens svar till Kalle, som började med siffror, så började det helt enkelt:

“242656245 (Riseberga) den $10/6$ 1883.

Snälla 5527 (Karl) må godt. Du ville veta om jag har Klas kvar ännu, men det har jag visst icke annat än i mina tankar och i mina drömmar. Honom kan jag aldrig få, men likväl vill jag icke hafva någon annan. Jag vill icke att du skall skrifva flera gånger till mig, ty jag fick ett bref ifrån Stensättra så förargligt, så det kan du aldrig tro, och du har redan kostat ut dig mera än jag är värd för dig.

Vänligen 738863 4532233 (L. Jansson.)“

Det skulle hon ha sagt strax, numlade Kalle för sig sjelf, så hade nog allt blifvit bra igen. Men är allt detta sanning? Kunde det vara möjligt att en så stillsam yngling, som Klas var, haft Lotten till fästnö, men gjort henne den sorgen för att taga sig en an. Det kunde aldrig vara möjligt och dessutom kom Kalle ihåg att ryktet varit i gång en tid, att hon gjort slut med honom därför att hon var för god för

en vanlig dräng. Nu skulle sanningen fram. Några undanflykter hjälpte icke mera. Var Klas skulden till hennes sorg; nog skulle han få bekänna sitt brott och om möjligt åter tända den slocknade kärleks-lågan.

För att om möjligt komma sanningen litet närmare på spåren skref Kalle till presten der Klas var. Han såg nog att det icke var någon, som var så noga med, ty något svar lemnade han aldrig, ehuru postporto medföljde. Likväl blef det lif i spelet, ty presten lemnade Klas brevet för att sjelf slipa det besvär, som derigenom kunde komma och igenom honom kom det till allmänhetens kännedom.

Men Lotten, hvad skulle hon säga om allt detta. Hade hon ljugit något för att derigenom komma ifrån alltihop eller var det något sanning bland det hon sade och skref. Må läsaren döma, men hennes korta svar var i ett följande bref:

”Jag vill aldrig se hvarken Klas eller dig för mina ögon mer.

Adjö och farväl, din förargeliga vän

Lotten Jansson.

En söndag efter senaste tilldragelser sade Kalles fader till honom: ”du skulle höra efter att få komma i folkhögskolan till hösten, ty det har lysts på i kyrkan att medellösa få friplatser der. Jag förstår ej hur de kunna gifva det, men det kostar så litet att höra efter.”

”Ja, nog går det an att höra efter“, inföll Kalle sagta, och en ljusstråle belyste hans sorgsna hjerta. Ett sådant ord af far tänkte han aldrig få höra, enär han ständigt varit emot när Kalle talat om att han borde gå i någon skola. För att blifva torpare var han nog lärd. Nu ville han hafva Kalle till högskolan. Om det var för att få honom till en lärd man eller af någon annan orsak kan blott framtiden utvisa, enär han icke sade orsaken.

Så fort som möjligt bad Kalle rättaren om betyg öfver deltagande i arbete. Det kunde han icke skrifva, hvarför han visade honom till befallningsman. Denne

åter till patron, ty då skulle det taga bättre, hvarför Kalle bad patron om betyg.

“Jaså, tänker Ni gå i folkhögskolan?”

“Ja, jag har funderat på det.”

“Har Ni räknat ut hvad det kostar då?” gifvande honom en redogörelse för att få se kostnaden.

“Inte så bestämdt, men alltid kostar det väl något.”

“Ja, tänk om Ni får stipendium på tjugo kronor.”

“Kanske friplats till, det blefve en god hjälp.”

“Ja, inte vill jag afråda Eder, men jag förstår icke hvad nytta Ni skall hafva af det. Betyg får Ni i morgon.”

“Det är nog svårt att säga det, men jag vill försöka så länge det går.”

Presten var dock af andra tankar. Det var ett klokt steg, Ni tog, menade han. Ni är den första från Turinge; men isen skall en gång brytas. Jag har nyligen talat om folkhögskolan till några, som vill vara framstående män, men de äro så afvigt stämda emot den, så jag förstår dem icke. Medan han så talade, gjorde han betygen i ordning och afsände dem med första post.

Då några veckor förflutit hade äfven ett gynnsamt svar kommit, till stor förhoppning för Kalle.

Åter kom slänkveckan. Lotten Jansson var också hemkommen, ty nu var hon utlärd mejerinna och hade några dagars frihet innan hon skulle börja tjensten. Kalle skulle äfven flytta ifrån hemmet, ty nu skulle han till folkhögskolan. Hvad skulle han lära till der? Det hade många bekymmer om. Sjelf hade han icke så stora bekymmer öfver det, blott kan kom ifrån eländet någon tid. Innan han reste skulle en dräng ifrån Hjulsättra och Kalle, hvilka alltid varit goda vänner, gå till gästgifvaregården för att dricka ett glas vin till afskedsskål. I stället för att dricka det der bland buller och støj kommo

de öfverens om att blott gå efter det och dricka det hemma, hvar vid denne yttrade: "ska vi gå och bjuda Jansson i Igelsjön ett glas vin, så få vi höra hur Lotten mår?"

"Gerna för mig", svarade Kalle, ehuru han skulle bekosta kalaset, "men då får du bjuda på det."

"Ja, det skall jag göra. Vi gå in."

Det första Kalle observerade var Lotten, hvilken satt vid bordet och hopsummerade öfverskottet af det medförda kapitalet, som icke åtgått under lärotiden. Huruvida räkningen slog ihop visste hon visst icke sjelf, ty då Kalle kom med in, så var hon snart ute i det fria. Hvarför hon så fort försvann, att hon icke hade tid att dricka ett glas vin först, visste nog litet hvar. Hon skulle icke blifva utan för det, sade han som bjöd, och slog så i ett glas vin till dess att hon kom igen.

Nog tog hon reda på vinglasen, men hvar tror läsaren hon tömde det? Jo i spiseln på eldbrasan, till undantagsgummans stora förargelse, hvilken tyckte det varit bättre att hon fått det än att så förstöra Guds gåfva. Ingen tänkte att den gamla behöfde ett glas vin, hvarför hon blef utan. Kalle deremot lofvade inom sig att aldrig fria till någon flicka mera, så förgiftadt var hans lif.

Tiden läker alla sår och det hoppas vi äfven sker här, när Kalle hade bättre vänner än den förargliga Lotten. Han hade nemligen två års gamla äppletelningar, som han uppdragit af kärnor och hvilka han tänkte plantera ut nu till minne af sin första flyttning från hemmet. Ännu var det blott räta och släta stammar, men blefvo de utsatta så att de obehindradt kunde växa, blef det nog krona på dem innan han kom igen. Då han nu satte dem med omtänksamhet så var det nästan säkert att de skulle växa. Icke var det säkert att han skulle få någon nytta af det arbetet, men så skulle väl någon få det. "Se icke blott på ditt eget bästa, utan ock på andras. Allt det I viljen människorna skola göra Eder, det gören I ock dem", tänkte han. Hur mången klagar icke öfver bortgångna fäders liknöjdhet, men likväl göra de icke stort mera till efterkommande släkten. Så hade Kalles fader gjort. Nog tyckte han, att det var dåligt af dem, som varit före honom, att de icke satt några träd eller buskar vid torpet, men sjelf ansåg han det icke lönande af flera skäl, hvidan de, som kommo efter honom kunde säga på samma sätt. Så var Kalles numera tokiga tankar och ideer, som det hette. Någon skulle göra början om det skulle blifva något utaf.

Alla bref från Lotten jemte anteckningar under den gångna tiden gömde han på vinden bland sågspån, som var ditlagd till fyllning, samt utmärkte stället med en gammal bibel. Den fick nog ligga orörd. Den 31 oktober reste så Kalle till folkhögskolan med återstoden af årets lön, bestående af 45 kr. Mera kunde han icke få och hur länge det skulle räcka var han lika klok på. En gammal lappad säck hade han på ryggen, som innehöll något af det nödvändigaste.

Kalle kom lyckligt till folkhögskolan. Lotten glömde han icke ändå, hvarför han åter skref till henne för att få se hvad hon nu tänkte. Svar fick han äfven, men hur olika var icke det brefvet emot de föregående. Der stod nemligen *älskade* Karl. Det var mera än Kalle kunde tro, hvarför han icke kunde återhålla sina tårar. Han läste om igen, troende att allt var en synvilla, enär hon sagt, när hon var hemma i slänkveckan, att det skulle få blifva en annan karl af Kalle först. Likväl stod der *älskade*, fast han var samma menniska med samma tankar och föreställningar som förr. Första gången var det hon skref *älskade* och sista blifver det väl, tänkte Kalle, hvarför han åter skref till henne för att få se verkligheten. Svar erhöil han snart, som han tänkte, för att blifva ett slut på denna sorgedrama. Hon hade under tiden fått order från hemmet, att aldrig mera svara Kalle

Hon en faders vilja lyder,
Fast det kanske orätt var
Och för Kalle allt uttyder
Så, att det Guds vilje var.

Mig förlåt, om ock jag bryter
Och gjort illa emot dig;
Flickor dig nog icke tryter,
Så försök att glömma mig.

Kalle svarade på sitt poetiska språk:

Jag förlåtit hvad du brutit
Emot mig, men om jag slutit,
Dig i mina armar fått,
Har jag hellre saknat slott.

Liten koja uppå landet,
Bara jag fått knutit bandet,
Blifvit har min största fröjd,
Lotten, du här blifvit nöjd.

Så slutade Kalles första härlekshistoria

1001851287

